

mag. Aleksander Igličar

USODA (PRVE) PASIJONSKE SOBE V ŠKOFJI LOKI

Po uprizoritvi Škofjeloškega pasijona v letu 2009 si nas je kar nekaj pasijoncev zelo prizadevalo, da bi v vmesnem času do naslednje uprizoritve (leta 2015) loška pasijonska skupnost ostala živa in živahna, z aktivnimi povezavami ter rednimi srečevanji na različnih pasijonskih dogodkih. Novemu županu mag. Mihi Ješetu (izvoljen je bil oktobra 2010) smo predlagali, da Občina Škofja Loka imenuje skrbnika pasijonskih aktivnosti, ki bo ljubiteljske pasijonske skupine in pasijonce povezoval z občinskimi sodelavci, loškim turizmom, kulturnimi in drugimi društvi, igralskimi skupinami in vsemi ostalimi dejavniki loškega pasijonskega dogajanja. Predlagali smo, da bi izbrana oseba povezovanje izvajala v okviru službenega časa, torej bi morala biti ali sodelavec občine ali Razvojne agencije Sora. To poslanstvo je nekaj časa (bolj ali manj samoiniciativno) izvajala mag. Andreja Ravnihar Megušar, ki je na občini skrbela za mednarodno sodelovanje, a jo je novi župan Ješe kmalu umaknil iz vseh pasijonskih dogajanj.

Župan našemu predlogu ni prisluhnil in priprave na uprizoritev Škofjeloškega pasijona 2015 so se začele praktično od začetka, tako z organizacijskega kot tudi drugih vidikov. V tem času so me predstavniki loških kulturnih društev izbrali za člana sveta javnega Zavoda za kulturo, prek katerega se je organizacijsko in finančno izvajala uprizoritev pasijona. Tako sem spoznal, da vodja organizacije Matej Mohorič Peternelj od predhodnikov ni prevzel urejenega arhiva, imen, podatkov in vseh drugih potrebnih informacij. Čudil sem se, kako je to mogoče, saj je vendarle šlo že za četrto uprizoritev Škofjeloškega pasijona v sodobnem času (po uprizoritvah v letih 1999, 2000 in 2009).

Uprizoritev Škofjeloškega pasijona 2015 je v režiji Milana Goloba dobro uspela. Pri svojem delu je izhajal iz nekoliko drugačnih izhodišč, kakor njegov predhodnik Borut Gartner, predvsem pri sodelovanju s pasijonskimi igralci, drugimi sodelujočimi in širšo pasijonsko skupnostjo. Kot član sveta Zavoda za kulturo sem si zelo prizadeval, da glavni sodelavci pri organizaciji pustijo urejen arhiv, a pojavil se je problem, komu naj ga sploh predajo. Poslovanje Zavoda za kulturo je bilo leta 2017 ustavljeno in zavod je bil tudi formalno ukinjen.

Loška pasijonska skupnost si je ponovno prizadevala, da Občina Škofja Loka, kot glavna nosilka vsakokratne uprizoritve, imenuje skrbnika pasijona, a se žal to spet ni zgodilo. Župan Ješe je februarja 2016 na srečanje povabil številne pred-

stavnike pasijonskega dogajanja. Glavni povod za srečanje so bili zapleti pri vsakoletni pripravi Dnevov Škofjeloškega pasijona; posamezne dogodke pripravljajo društva (Muzejsko društvo Škofja Loka, Kulturno-zgodovinsko društvo Lonka, Prosvetno društvo Sotočje ...), povezovanje in pripravo celotnega programa pa je praviloma prevzel sodelavec na občini. Župan je za to delo imenoval novo sodelavko Katjo Štucin, ki se je dela lotila z vso energijo, a žal ni imela nobenih pasijonskih izkušenj ali stika s pasijonci, kar bi njeno delo zelo olajšalo.

Na srečanju se je tudi izkazalo, da so nekateri udeleženci v razpravi omenjali vsebine in dogajanja, kot da bi pasijon uprizarjali prvič. Zelo jasno se je pokazalo pomanjkanje kontinuitete in nadgradnje znanja na osnovi preteklih izkušenj. V ospredje je vse bolj prihajalo tudi ozaveščanje, da je za prepoznavnost Škofjeloškega pasijona, kot največjega loškega kulturnega in duhovnega bisera v širšem slovenskem in mednarodnem prostoru, treba narediti tudi ustrezne strokovne korake na področju trženja in turizma.

Na srečanju so vsi prisotni podprli predlog, da moramo v mestnem središču Škofje Loke poiskati primeren prostor za »pasijonsko sobo«; to bo prostor srečevanj loških pasijoncev in hkrati prostor za približevanje pasijonskega sporočila vsem obiskovalcem Škofje Loke. Župan je pobudo sprejel in omenil, da aktivnosti v tej smeri že potekajo. Tovrstna razmišljanja so bila še dodatno spodbujena tudi z aktivnim prizadevanjem celotne loške pasijonske skupnosti za vpis Škofjeloškega pasijona na Unescov Reprezentativni seznam nesnovne kulturne dediščine človeštva. Prve zamisli so se oblikovale že leta 2008, dodatni vzgon pa je nastopil po juliju 2012, ko je slovenska vlada Škofjeloški pasijon razglasila za umetnino državnega pomena, kar je formalni predpogoj za predložitev vloge na Unesco. Vloga je bila s pomočjo sodelavcev Ministrstva za kulturo in Slovenskega etnografskega muzeja vložena marca 2013, glavni pripravljavec besedila je bil mag. Jože Štukl, sodelavec Loškega muzeja. Pred zasedanjem Unesca, novembra 2014 v Parizu, je strokovna komisija izpostavila nekatere pomanjkljivosti vloge, ki je bila zaradi tega umaknjena. Jože Štukl je s širokim krogom sodelavcev pripravil dopolnitev vloge, ki je bila ponovno vložena marca 2015, in 1. decembra 2016 je bil Škofjeloški pasijon na zasedanju Unesca v Adis Abebi (Etiopija) kot prvi slovenski element vpisan na prestižni Unescov seznam.

Poleti in jeseni 2016 so se občinske aktivnosti za pridobitev primerne prostora intenzivno nadaljevale. Osebnostno županu večkrat omenil, da mora za pasijonske aktivnosti in pasijonsko sobo skrbeti nekdo v okviru svojega službenega časa na občini ali loškem turizmu in da ni pametno, da to skrb prevzame eno od društev. Obseg aktivnosti je namreč praviloma preobsežen za prostovoljno društvo, kar lahko okrne njegovo kakovost in razvejanost. Župan mnenja ni upošteval, rešitev je iskal v sodelovanju s Turističnim društvom Škofja Loka (v

nadaljevanju: TD), ki je imelo svojo pisarno in trgovino v mestnem središču v Kašmanovi hiši (Mestni trg 7).

Med drugimi možnostmi se je kot primeren prostor za pasijonsko sobo, in hkrati za TD, izkazal izpraznjen del v Thalerjevi hiši ob vstopu na Mestni trg (Mestni trg 42). Sodelavec TD Marko Pleško nad selitvijo ni bil navdušen, saj je menil, da bo vplivala na zmanjšanje števila turistov, ki pridejo v prostore TD, in posledično na zmanjšanje prodaje spominkov in drugih predmetov, kar je glavni vir njihovih prihodkov. Po pogovorih z lastnico, ki so bili dokaj naporni, je prišlo do dogovora, s katerim se je strinjalo tudi vodstvo TD, ki mu je predsedovala Monika Tavčar.

V Thalerjevi hiši sta dva prostora. V prvem ob vstopu z ulice so uredili pasijonsko sobo, v drugem pa prostore za TD. Sredstva za pripravo obeh prostorov je zagotovila Občina Škofja Loka: 11.834 EUR za projekte in 31.067 EUR za obrtniška dela in opremo, mesečna najemnina je znašala 930 EUR.²⁰⁹ Podobo in opremo pasijonske sobe so zasnovali sodelavci Studia Miklavc, ki skrbi za celostno podobo Škofjeloškega pasijona. Stene so bile v črni barvi, na tleh grafični zemljevid Škofje Loke, na stropu posebna luč, na stenah pa je bil predviden prostor za podpise vseh sodelujočih na dosedanjih uprizoritvah Škofjeloškega pasijona. Odlična zamisel, ki je v začetku dobro zaživela, saj so se podpisi pasijoncev hitro nabirali, a se je žal tudi hitro ustavila, kar je bil verjetno tudi odraz nedelovanja loške pasijonske skupnosti. Pasijonska soba je bila v okviru Dnevoev Škofjeloškega pasijona 2018 slovesno odprta 23. marca 2018. Župan mag. Miha Ješe je zaslužnim posameznikom podelil zahvale za sodelovanje pri vpisu Škofjeloškega pasijona na Unescov Reprezentativni seznam nesnovne kulturne dediščine človeštva.

V dejavnosti za pripravo pasijonske sobe in njeno odprtje se je jeseni 2017 dejavno vključila Agata Pavlovec, tedaj zunanja sodelavka občine, ki jo je župan imenoval za skrbnico Škofjeloškega pasijona.

Nezadovoljstvo zaradi nedelovanja pasijonske skupnosti je privedlo do ustanovitve gibanja Pasijonski veter, njegov namen je združevati in povezovati loške in slovenske pasijonce. Sedež gibanja je v Kapucinskem samostanu Škofja Loka, saj so bratje kapucini z leti spoznali, da se morajo bolj dejavno vključiti v pasijonsko življenje in duhovno spremljanje pasijoncev. Dodatna spodbuda zanje je bil tudi vpis Kapucinskega samostana Škofja Loka kot nosilca duhovne dediščine Škofjeloškega pasijona v slovenski Register nesnovne dediščine, ki je bil izveden julija 2018. Uvodno srečanje Pasijonskega vetra je bilo spomladi 2017. Na njem so se zbrali bratje kapucini ter predstavniki loške pasijonske skupnosti. Duhovni vodja gibanja je br. Jaro Knežević, skrbnica pa Andreja Ravnihar Megušar; v ožji skupini so še pasijonci iz Preddvora, Ribnice in Štepanje vasi v Ljubljani. O delo-

²⁰⁹ Podatke o stroških je posredoval Rok Primožič, vodja področja za družbene dejavnosti na Občini Škofja Loka.

vanju Pasijonskega vetra lahko bralci *Pasijonskih doneskov* berete v prispevkih, ki so bili objavljeni v predhodnih številkah.

Po vzpostavitvi pasijonske sobe se je kmalu izkazalo, da nima »prave vsebine in življenja«. Loška pasijonska skupnost ni bila povezana in dejavna, mnoge turiste je neprivlačna temna barva sobe odvrčala od ogleda. To se je posledično kmalu pokazalo tudi pri zmanjšanju prodaje TD, ki je zašlo v finančne težave. V letu 2018 je občina v okviru Razpisa za sofinanciranje promocijske in izobraževalne dejavnosti v podporo promociji Škofjeloškega pasijona v letih 2018 in 2019 TD namenila 18.000 EUR letno,²¹⁰ kar pa ni zadostovalo za rešitev njegovih finančnih težav, saj je TD sredi leta 2019 prenehalo delovati.

Skrbništvo prostorov je prevzela Razvojna agencija Sora, ki je vanje namestila Turistično informacijsko točko, ki je z delom začela junija 2019. Izkušnje so pokazale, da ni primerno, da so prostori za turiste zadaj, za pasijonsko sobo. Zato je bila pasijonska soba po le dobrem letu delovanja odstranjena, oprema razgrajena in uskladiščena v drugem prostoru. Informacijsko središče za turiste je zaživelo, pasijonske sobe pa ni bilo več.

V začetku poletja 2019 je začel delovati Jakob Vrhovec, projektni vodja uprizoritve Škofjeloškega pasijona 2021, ki ima delovne prostore blizu sedeža občine na Mestnem trgu 15, v kateri je bila pasijonska pisarna ob uprizoritvi Škofjeloškega pasijona 2015. V okviru svojih dejavnosti je Jakob Vrhovec predvidel tudi ponovno vzpostavitev pasijonske sobe. Na njegovo pobudo je občina vstopila v evropski projekt THEMATIC, v okviru katerega bo s pomočjo evropskih sredstev postavljena in urejena nova pasijonska soba. V okviru tega projekta je bil v letu 2019 pripravljen nov načrt ureditve pasijonske sobe; zanj je občina plačala 1.800 EUR, v letu 2020 pa je bilo za namene ureditve pasijonske sobe namenjenih nekaj manj kot 4.000 EUR.

Zaradi pandemije covid-19 je bila oktobra 2020 uprizoritev Škofjeloškega pasijona 2021 prestavljena na leto 2022, kar je seveda upočasnilo tudi pripravo pasijonske sobe. Decembra 2020 se je pokazala možnost, da bi Občina Škofja Loka kupila prostore v pritličju zgradbe na Cankarjevem trgu 17, kjer bi bili na dominantni lokaciji turistično-informacijska točka ter pasijonska soba, kar bi omogočala živo delovanje loške pasijonske skupnosti in promocijo vrednot Škofjeloškega pasijona vsem obiskovalcem Škofje Loke. Odločitev o nakupu bi dolgoročno znižala stroške delovanja pasijonske sobe, o možnostih njene uresničitve pa bo pokazal prihodnji čas. Želja mnogih je, da se načrti uresničijo, saj bi Škofja Loka tako končno pridobila primeren večnamenski pasijonski prostor, ki ga Škofjeloški pasijon, kot največji loški kulturni in duhovni biser, nedvomno zasluži.

²¹⁰ V letu 2019 je TD zaradi zaustavitve poslovanja porabilo le 9.000 EUR sredstev iz razpisa.